

Izaja razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x
55 mm po K 120. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 160.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leta
K 60, za mesec K 20,
za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Ameriko
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Svetovna gospodarska kriza.

Po vseh deželah opažamo že ne-
kaj tednov znake nastopajoče gos-
podarske krize. Industriji in trgovci
znižujejo zaradi tega cene svojemu
blagu. Industrija popuša v delu.
Uvažajo se prazniki in delavci odpu-
ščaj. Konsumenti se vesele padanja
cen: toda zaslužek delavcev se za-
radi pomanjkanja dela manjša in
brezposelnost narašča. Ta spremem-
ba konjunktura je mednarodni pojav
občutna je pa še mnogo bolj za Nem-
čijo. Veliko Britanijo, za Zedinjene
države kakor za nas.

Ko je bila vojna končana je na-
stala največja potreba po blagu.
Potreba, ki ji v vojni ni bilo ustreže-
no, je hotela sedaj zadovoljenje za
vsako ceno. Povpraševanje po blagu
je bilo tem večje, ker so imele ši-
roke plasti prebivalstva dosti denarja.
ki so ga sedaj hoteli zamenjati za bla-
go: ne le mestni vojni dobičkarji so
pomislili fantastične cene, tudi kupna
sil širokih plasti po kmetih, ki so si
v vojnem času nakupili znatne pri-
hranke, so zahtevale blago in s tem
skokoma tirale cene kvišku. Zaradi-
tega je bilo prvo leto po končani vojni
označeno v svetovnem gospodarstvu
z velikim povpraševanjem po blagu.
dobro idoč industrijo, hitro narašča-
jočimi cenami in mezdami.

V srednji Evropi se je faza dobre
industrialne konjunktura razvijala po-
sejono značilno. Evropa je bila med
vojno blokirana. Ker osrednje sile ni-
so smele izvažati nikakršnega blaga,
so tudi inozemska plačilna sredstva
malo potrebovala. Zaraditega sta
imeli krona in marka med vojno mno-
go večjo vrednost, kakor je odgovar-
jala njena kupna moč na domačem tr-
gu. V letu 1916 smo mogli za eno
marko ali krono mnogo več kupiti v
Švici kakor v Berlinu ali na Dunaju.
Marka in krona sta imeli zaradi blo-
kade preveliko ceno v inozemstvu.
Ko je bila po vojni blokada odpravlje-
na, se je slika izpremenila. Sedaj so
mogle tudi srednjevropske države
blago iz inozemstva uvažati. Njih za-
hitva po blagu je na inozemskem de-
narnem trgu vplivala. Velika potreba
po tujih plačilnih sredstvih je potisnila
kurs marke in krone izredno hitro.
Kmalu smo mogli tam znan za eno
marko ali krono mnogo manj blaga
kupiti kakor doma. Marka in krona
sta bili sedaj preveč ob veljavni. Ka-
kor se je zdelo Nemcu ali Avstrijcu
če je prišel leta 1916 v Švico vse ču-
dovito poceni, tako so mogli inozem-
ci, ki so prišli v Nemčijo, v Avstrijo
ali v našo državo, kupiti tukaj vse
po cenah, ki so se jim zdele preraču-
nane v njih denar, smešno nizke. To
je imelo hudo posledico »razprodaje«
pa tudi dober vpliv. da je naša indus-
trija vse izdelke, kolikor jih je mogla
producirati, morala prodati v inozem-

stvu. Zaradi malovrednosti našega
denarja v inozemstvu je imela sred-
njevropska industrija silno izvozno
konjunkturo. Pa tudi na domačem
trgu se je povpraševanje po blagu
zaradi malovrednosti denarja pove-
čalo. To je bilo v času, ko se je vsak-
do bal krone in marke: bogati ljudje
so hoteli raiši naložiti svoje imet-
je v vsakršnih lišnih, luksuznem bla-
gu kakor pa v denariu, katerega
vrednost vsak dan pada. Zaradi tega
izbegavanja bogatinov pred dena-
riem je naraščalo povpraševanje po
izdelkih mnogih luksuznih industrij,
ki so imele zaradi tega živahno kup-
čijo.

V tem času dobre industrialne kon-
junktura so cene silno naglo narasle.
V zadnjih tednih je dosegla draginja
meje kupne zmoglosti ljudstva.
Obлека, čevlji, perilo in pohištvo je
postalo tako drago, da tega blaga ne
morejo kupovati več le ljudske plasti
delavcev, uradnikov, nego celo me-
ščanstvo ne: industrije so pričele
uvedevati, da svojih izdelkov ne mo-
rejo več prodati. Kmet, ki je prive-
ril ali pritihtel nekaj stotisoč
kron, je mislil pred enim letom, da je
bogati. Zdaj na opaža, da je vse nie-
govo papirnatno bogastvo izgubilo
vrednost zaradi visokih cen vsega,
kar mora kupiti. Če hoče kupiti dva
konja, mora dati zanj 60 do 80 tisoč
kron; za umetna gnojila, orodje, stro-
je se zahtevajo nezasišane cene, nie-
gova družina, posli ne morejo brez
obutve, ki velja kar celo imetje,
opraviati polja. Kmet vidi, da nle-
gi prihranki ginejo, pričeti mora zo-
pet varčevati: in industrija čuti ta-
ko, da je kupna sila kmetijskega pre-
bivalstva opešala.

K temu pa še prihaja, da se je po-
ložal na denarnem trgu izpremenil.
Jeseni smo morali velike množice
kronskega papirja nuditi zunanjim
trgom, da smo si nabavili živila. Za-
raditega je takrat kurs krone tako
hitro padal. Sedaj nam zopet pošilja
ententa živila na kredit. In ker nam
ni treba naših plačilnih sredstev v ta-
ki množini nuditi, se je kurs naše-
ga denarja zopet dvignil, na primer
kurs marke trikratno, kurs krone za
dvainpol kratno (v Avstriji). To dvig-
vanje kursa je imelo prav zaželjene
učinke: olajšuje in spodbuja izvoz
invarskatega blaga: promet in trgo-
vina sta se poživela in preskrba je
postala boljša. Na drugi strani je pa
izginila izvozna konjunktura: inoze-
mec, ki tukaj sedaj kupuje blago, ga
mora dva in polkrat dražje plačevati,
kakor še pred malo meseci, inozem-
sko povpraševanje po blagu se je
zmanjšalo. Zakaj tudi o »begu pred
krono« ni več govora. Nasprotno! Če
se dviga vrednost denarja, tedaj ni
povpraševanje po blagu, ker kupci

upajo, da bodo pozneje kupili ceneje.
Vse te okoliščine pa vplivajo na kup-
čijo industrije neugodno.

Naša industrija ugodne konjunkt-
re lani ni mogla izrabiti, ker ni bilo
premoaga in tudi s surovinami je bil
vedno križ. Pa ne le to, tudi izvoz in
uvoz je bil otežkočen tako, da iz-
delanega blaga ni bilo mogoče proda-
ti ni surovin za predelovanje ne kupi-
ti. Prav zaradi tega, ker na svetovni
konjunkturi nismo imeli velikega
deleža, se pri nas kriza v industriji ne
čuti tako občutno kakor jo čutijo de-
lavci drugih dežel. Kljub temu se pa
povpraševanje že tudi pri nas težko-
je raznih zahtevah po zvišanju mezd,
nastala večja brezposelnost, in če se
bo kriza še nadaljevala, bodo podie-
niki znižavali plače. V teh razmerah
bivajo strokovne organizacije prav
poseben pomen za delavstvo. V času,
ko moramo s tem računati, da dobi-
mo prav kmalu obrambne boje, je
nujno potrebno, da stoji tu trdne in
in disciplinirane organizacije.

In ne samo pri nas: po vseh de-
želah bo industrialna kriza boje med
kapitalom in delavstvom poostila.
kar bo obenem delavstvo vseh dežel
utrilo v razrednem boju. Slo ne bo
namreč samo zoper znižanje delav-
skih mezd, marveč sploh tudi proti
kapitalističnemu gospodarstvu, ki
sta ga vstvarila angleški in francoski
imperializem. Vlade zahodnih držav

se še igrajo za visokost vojne od-
škodnine, ki jo morajo plačati prema-
gane države, zlasti Nemčija. Toda
Nemčija ne more plačati nobene mi-
liarde v zlatu, če ne proda za miliar-
de blaga na svetovnem trgu, da si
zlatu pridobi. Čim večjo vojno od-
škodnino se Nemčiji naloži, tem več
blaga bo morala prodati na svetov-
nem trgu, in tem bolj nevarna kon-
kurentka bo za inozemsko industrijo.
tembol bo pa tudi svetovno industri-
sko krizo povečala. Čim večja bo in-
dustrijska kriza na zahodu, tem
umornejša bo industrijsko delavstvo
zahoda proti imperialistični izkori-
ševalni politiki zahodnih držav. Pa
ne le proti izkoriščanju srednje Ev-
rope, marveč tudi, proti nadaljevanju
vojne v vzhodni Evropi se bo delav-
ski razred pod priiskom krize odlo-
neje obrnil. Če razpečevanje blaga
ne gre in stroji prvod stoje, delavci
pa gube delo, postaja položaj ne-
znosen, in je v velikem delu temu
krivo nadaljevanje vojne na vzhodu,
ker je s tem zaost trž za razpečava-
nje blaga zahodne in srednjevrop-
ske industrije. Internacionalni profe-
tariat bo vsled tega primoran mobi-
lizirati proti anglofrancoskemu impe-
rializmu: proti versailskem miru
in proti nasilni politiki sovietske re-
publike. Kriza svetovnega gospodar-
stva vodi v krizo svetovnega impe-
rializma.

ta način uničile javno premoženje.
Zato delavstvo naienergijne prote-
stuje proti takšni »upravi«. Če svet
izve, kdo bo upravljal to velevažno
zdravilišče po modrem sklepu seda-
nje deželne vlade, potem bo sloves
tega kraja zares čeden. Gospodom
pri deželni vladi se ni šlo za nič dru-
gega kot le za to, da svojemu stran-
karju in prijatelju dr. Sušteršiču pri-
pravi gorko gnezdo. Slučaj klerikal-
nega protekcionizma se kupoma
množe. Če se vsa naša javnost postavi
temu po robu, potem ni nič vred-
na!

Zahtevamo, da se to imenovanje
prekliče, sicer se škandal o Rogas-
ki Slatini ne bo dalo preprečiti!

Razprava proti Stjepanu Radiću.

Danes, v četrtek 8. julija, se je v Za-
grebu pred sedemdesetimi stola začela sodna
obravnavna proti Stjepanu Radiću, 49 let
staremu, očetu štirih otrok, pisatelju, na-
rodnemu poslancu na hrvatskem saboru in
predsedniku hrvatske pučke seljačke stran-
ke.

Obtožnica ga dolži, da je od 1. de-
cembra 1918, potem ko je bilo proglašeno
ujedinenje Srbije s kraji neodvisne države
Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno kra-
jestvo SHS, pa do 25. marca 1919, odnos-
no od zadnjih dni meseca februarja do 21.
marca 1920, postavil se na stališče ne-
priznavanja edinstvenega kraljevstva SHS,
zanikaval zakonitost načina, po katerem je
prišlo do tega, zahteval ujedinenje samo
Hrvatov v posebni hrvatski neodvisni
kmečki republiki in sklicanje konstituante
v svrhu ustanovitve hrvatske ljudske
kmečke republike, in je to svoje stališče
zastopal v raznih člankih, spisih, resolucij-
ah in na shodih hrvatske pučke seljačke
stranke. Posebno ga dolži obtožnica, da je:
1. Dne 2. februarja 1919. l. v Zagrebu
na izrednem glavnem zboru hrvatske pučke
seljačke stranke, ki ga je otvoril z vzkli-
kom »Živela republika« v svojem govoru
izjavil: »Mi smo večina na ozemlju Hr-
vatske, nas je štiri petine hrvatskega na-
roda. Kot ogromna večina smemo zmirno
klicati in zahtevati hrvatsko republiko, hr-
vatsko konstituanto. Zato zahtevamo hrv.
konstituanto, ker vidimo, da so Slovenci
ravno sedaj v takem strahu, da so brez
pameti drli v ministrski in kraljevski cen-
tralizem. Smo za hrvatsko konstituanto,
ker vidimo, kje se nam ruši naša v istini
narodna domovina Hrvatska, katero smo
stoletja branili — — —

Zahtevamo in ne bomo nehali zahte-
vati, dokler ne dosežemo hrvatske konsti-
tuante, hrvatske republike. Ostanemo zvesti
veliki ideji narodnega edinstva Slovencev,
Hrvatov, Srbov in Bolgarov — — —

Sedaj nečemo v imenu zunanlega, for-
malnega narodnega edinstva iti po drugi
ceti, da pridemo v Azijo, Makedonijo ali
poto v Afganistan. Nečemo zunanji formi,
edinstveni državi žrtvovati jedra, t. j. hr-
vatstva in demokratizma. Zato hočemo
hrvatsko republiko in konstituanto. Na tej

Velik upravni škandal.

(Klerikalna korupcija.)

Deželna vlada za Slovenijo je s
svoim sklepom od 12. maja t. l. od-
povedala službe ravnatelju in dru-
gim uradnikom državnega zdravili-
šča Rogaska Slatina. To odpoved pa je
pripravljen dostaviti šle 4. julija.
Vsed tega je med delavci in usluž-
benci zdravilišča nastalo veliko raz-
burjenje in vse je kazalo, da izbruhne
stavka. Stavka se je začasno odlo-
žila, ker se je delavstvo proti odred-
bam deželne vlade pritožilo v Bel-
grad na pristojno mesto.

Dosedanji ravnatelj g. Herg je bil
že dolgo raznim ljubljanskim gos-
podom trin v peti in to iz razlogov, ki so
samoumevni za klerikalno strankar-
stvo. Delavci nimajo nobenega po-
voda potegovati se za dosedanjega
ravnatelja in njegove uradnike. Saj
je to ravnateljstvo se tam po zimi ne-
katere naše organizirane delavce
zmetalo na cesto. Vse intervencije so
bile zaman. Delavce se je tudi sumni-
čilo in se jih po krivici tožilo pri so-
dišču. Toda nekaj drugega je, kar
razburja delavstvo, da ne samo de-
lavstvo, temveč tudi vse stalne gos-
te tega zdravilišča. Za novega ra-
vnatelja je namreč deželna vlada
imenovala nekega Cirila Dolencea.
Ta mož je bil doslej predstojnik pri-

sih delavnic. Nekdaj je bil avstrijski
oficir, potem ga je njegov intimni
prijatelj, bivši deželni glavar dr. Su-
šteršič spravil v gorko gnezdo, v pri-
silno delavnico. Tu je imel opraviti le
z arestanti in je znan po svojem gro-
bem nastopu in po svojih neotesanih
manirih. Poleg tega je zagrizen kle-
rikalec in prijatelj dr. Sušteršiča. V
prisilni delavnici so se med vojno go-
dile nečedne reči. Tu se je skrivalo
živež in zlasti moko za bivšega de-
želnega glavarja; tu so se na deželni
račun redili prešiči za dr. Sušteršiča
tu je bilo zatočišče korupcije bivše
klerikalne deželne uprave. Tu se je
g. C. Dolence redil, tu je z njegovo
pomočjo zaimel iz deželne korita
dr. Sušteršič in drugi klerikalni ve-
liaki. Naj se prebere uradno poročilo
o gospodarstvu zadnjega deželnega
odhoda kranjskega od gospoda dr.
Vinko Gregoriča, ki ga je lansko leto
objavil naš list. In sedaj naj postane
g. Ciril Dolence ravnatelj Rogas-
ke Slatine, da tam započne gos-
podariti, kakor je gospodaril v prisilni
delavnici? Če si bodo gostje tega
zdravilišča dali donosti, da jih bo vlada
dal človek, ki je doslej občeval na-
več le s prisilenci, le drugo vpraša-
nje. Jasno pa je, da deželna vlada na

»Kako bi mogla pozabiti na to, ko je
vendar ponavljala vsak večer ob nedeljah
od mladih let! Vera brez del je mrtva! —
Jakob to veste sami!«

»Aj, aj!« je zaklical poštni nestrpno,
»to je besedilo za skušnje; ne more biti
boljšega, če hočete li po njem soditi člo-
veka. Kako je bilo razpravljano?«

»Tri oddelki. Prvi: Pravo naboženstvo
je sila duše — poštni je prikladal: »to je
vera« — drugi: je skušnja življenja —
»dela« je zamrmral poštni — »tretji: brez
sile v duši ne more biti življenje dela.«

»V tem ne vidim nič hudega, Marja.
Naravno ni to čisto samoniklo, česar se ne
pričakuje niti tu, niti tam. Če se posavijo
na glavo, zagledate vedno novo dolino. Pri-
diga je bila zdrava in podučna. Se je li du-
hovnik dotaknil razmerja med Pavlom in
Jakobom? Trdno sem prepričan, da jih je
skušal primerjati, če ima čez štirideset let.«

»O pridigi ne piše več. Nato je šla v
zakristijo in pokazala svoje cerkveno iz-
pričevalo in duhovnik je bil v resnici hju-
bezniv, ko je zaslišal njeno govorico.«

»V trenutku ga je zapustila njegova
andleščina in spregovoril je v prvotnem

LISTEK.

JOHN MACLAVEN:

Dekla.

Iz Drumtochtskih slik.

Preložil A. L.

(Dalje.)

Dogovorili so se, da pošlje Lili Mariji
»par vrstic« takoj, ko pride na mesto, kot
dokaz, da se niti njej, niti jajcem ni zgodilo
ničesar, a pozneje, da bo pisala bolj ob-
širno, posebno, ko bo že sredi dela in pa
ko si poišče cerkev. Vsa Dolina je čakala
napeto, kdaj pride prvo pismo, ki so ga
vsi imeli za občo last. In ko ga je poštni sel
izročil Mariji, se je brez poziva vsedel, čes,
da hoče slišati novice, ki jih prinaša pismo.

»Lili je zdrava, toda londonsko vreme
li ni baš po godu. Ne, tega ne verjamete.
Ob dveh popoldne že svetijo s plinom, a
megla skoro da jih ne zaduš; toda hude
zime nimajo.«

»So še hujske reči kot zima,« je pripom-
nil poštni, ki je šel rano pri dvajsetih sto-
linah mrza na pot. »Se li ne stiska?«

»Trenutoma da, mislim, ubožica! Če
ima le pol urice časa, gre v svojo kamrico,
vzame šop posušenega listja od rož, ki sva
jih natrgale poleti. Njihov duh ji pričara naš
vrt in mene, kakor da stojim pred njo. Lu-
dem pade vse sorte na misel, če so daleč
od doma, tako sem slišala,« je pristavila
Marija, kakor da hoče Lili izgovorjati.

»Da, da,« in poštni je gledal napeto v
daljavo.
»Jed in pijača se vrstila od rana do
noči,« pravi Lili. »Služništvo ima trikrat
na dan meso, k obedu pivo. A koliko je
vsega kula, to je groza; pravi, da bi se
Elizabeta Macfadjenova preživela samo s
tem, kar se zavzre.«

»Mnogo piva bi ji ne svetoval,« je po-
jasnil poštni, »nima v sebi sile; niti želodca
ne segreje, niti ne razbistri duha.«

»Kopica bujnih deklet!« je nadaljevala
Marija. »Kožuhovino na oblekah kakor
gospa, a niti krajcarja v žepu. Kakor hitro
dobijo plačo, v minuti že porabijo to za pa-
rado. Jedna izmed njih si je izposodila od
Lili šiling, da je lahko dala popraviti
čevlje.«

»Za Boga! To ni razumno! Poštni se
je razgrel pri nevarnostih, ki ogrožajo mla-

dega dekleta v onem velikem Babilonu.
»Povejte Lili, naj se godi karkoli, svoje
novce mora čuvati!«

»Imate prav poštni. Lili ima preveč
mekho srce, a okoli sebe same frife. Po-
mislite, vsaka si pusti pisati »gospodična«
na pismih, in če pride prijateljica jo obiskat,
mora povprašati po gospodični tej ali tej.
Jaz pišem »Lili Grantova, dekla.«

»Tu niste zadela pravo, Marija,« jo je
prerušil poštni. »Zakaj bi sama zniževala
svoje Lili, ko je vendar tako brhko dekle.
Mislim, da ima kterakoli žena iz Drum-
tocha ravnotako pravico na »gospodično«
kakor njena sosedka. Pri moji veri, če va-
pri tem zasačim, da pišete zopet »Lili,« pri-
pišem sam »gospodična.« — Toda se li ne
zmeni v pismu o cerkvi?«

Poštni je čutil, da jo je vsakdanje po-
dornosti zadržujejo od glavnega.

»Sem že tam, in to velja, da se pr-
sluša. Nevednost londonskih ljudi je ogrom-
na. Ko je vprašala po najbolj potji do
cerkve, ji ni mogel v celoti hiti utiče prve-
daj, da li je to proti vzhodu ali zapadu.«

Poštni je potresel z glavo v znak po-
mičvanja.

hrvatski konstituenti, v tej hrvatski republiki pozovemo svoje brate Slovence, Srbe in Bolgare, pridite k nam, mi pridemo k vam —

Prišel bo čas, ko bomo z dovoljenjem velikih demokracij naroda proglasili v Zagrebu veliko republiko. Prišel je čas, ko moremo našo hrvatsko domovino zgraditi kot vzorno državo... a to bo federativna republika Jugoslavija.

Poslanica Wilsonu.

II. Neugotovljenega dne začetkom meseca marca 1919. je v Zagrebu sestavljen in razposlan pristajem hrvatske pučke seljačke stranke izjavo, naslovljeno na mirovni kongres v Parizu v roke predsednika Wilsona v svrhu podpisa, da izjavijo »po načelu mednarodno priznane pravice samoodločevanja narodov, da so vsi za neodvisno hrvatsko kmetijsko republiko, in da zahtevajo sklicanje posebne hrvatske konstituyente, in to brez pogoja prej, nego izvrši mirovna konferenca v Parizu končni sklep o usodi hrvatskega naroda« in da pooblašča glavni odbor h. p. s. s. in njenega predsednika, da to njihovo zahtevo predloži mirovni konferenci v Parizu.

Hrvatski protest.

III. Neugotovljenega dne meseca februarja ali marca 1919. je v Zagrebu sestavljen in razposlan »Protestations Croates« (Protest Hrvátov), v kateri protestira zoper delanja, storjena po srbski vojski in njenih agentih, proti nameri, da se odstrani avtonomne institucije na Hrvatskem in proti nasilni agitaciji, katero vodi velika Srbija, a nadalje zahteva, da naj bo Jugoslavija organizirana kot federativna republika, da se odstrani srbska vojska, da se more brez pritiska vršiti volitev v konstituinto, in potem je to notico objavil v pariškem listu »Le Temps« od 16. marca 1919.

Poročilo hrvatskih kmetov.

IV. Neugotovljenega dne februarja meseca 1919. je v Zagrebu sestavljen in razposlan »Poročilo hrvatskih kmetov« prosvetljen in svobodnim velikim demokracijam v roke predsednika Wodrowa Wilsona, osvoboditelja in zastopnika malih narodov, sedaj na mirovnem kongresu v Parizu, v katerem v imenu štirih petih hrv. naroda prosijo za neposredno mednarodno zaščito in pomoč, ker »da smo kmetje postali brez izjeme nepametljivi nasprotniki militarizma in uradniške policijske uprave, in da smo vsi postali prepričani republikanci, ter svoje narodno pravo vidimo samo v tem, da kot tisočletni narod ustanovimo na svojem tisočletnem, nespornem političnem ozemlju svojo hrvatsko neodvisno ljudsko republiko in da svojo republikansko Hrvatsko na svobodno izbrani hrvatski konstituenti, priključimo nevtralnemu zvezni republikanski Jugoslaviji, čim naši najbližnji bratje Slovenci, Srbi in Bolgari osnujejo istotako nevtralne svobodne ljudske republike.«

Resolucija.

V. Dne 8. marca 1919. leta je v Zagrebu sestavljen in predložil osrednjemu odboru hrvatske pučke seljačke stranke v odobritev resolucijo v devetih točkah, ki je bila izročena francoski vojni misli v Zagrebu, odnosno italijanski vladi, v kateri navaja, da hrvatski prebivalci ne priznavajo kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev pod dinastijo Karadjordjevič, ker je bilo to kraljevstvo proklamirano izven hrvatskega sabora, brez vsakega sporazumljenja in brez vsakega mandata hrvatskega naroda, dalje da ne priznavajo ne državno veče Srbov, Hrvatov in Slovencev, odredke se vsaka zakonska moč centralni vladi v Beogradu in protestira proti novonajdeni in barsbarski načinu, ki se rabi pri tem, odbera zakonitost državni upravi v vsakem delu, protestira proti kršenju t. zv. konstitucionalnih pravic kakor tudi proti temu, da je novi ban Hrvatske in Slavonije imenovan z ukazom doslej nepriznanega regenta Aleksandra, in katera resolucija se konča z deveto točko:

»Zato mi, hrvatski prebivalci, zahtevamo na temelju prava samoodločevanja naroda, priznanem po mednarodnem pravu, da bo naša hrvatska domovina in država organizirana kot nevtralna kmetijska hrvatska republika in da bo to svrhu sklicana posebna hrvatska konstituenta, prej nego bo pariška mirovna konferenca končno odločila o usodi hrvatskega naroda.«

Shod v Vrapču.

VI. Obtožen je dalje, da je na shodu v Vrapču dne 29. februarja 1920. izjavil, da mora kmetištvo vzeti vso oblast v svoje roke ter ustanoviti kmetijsko republiko. Ko je tolmačil razliko med monarhijo in republiko, je rekel, da mu je vseeno ali vlada Peter ali Pavel, da pa se mu zdi boljša republika, kjer ljudstvo vsotvaja zakone, da pa more v kraljestvu vladati tudi otrok z nočno posodico milijonom ljudi, v republiki je pa vedno izvoljen za predsednika najstarejši in najzmožnejši. Na čelu narodov mora biti samo tisti, ki si ga narod sam izvoli, drugi pa ne. Republika je oblika države, ki jo hoče ljudstvo, ne pa kralj. Govor je končal z vzklikom »Živela republika«.

O državnih oblikah.

VII. O tem je Radić dne 7. marca t. l. v Zagrebu na shodu hrv. pučke seljačke stranke v svojem govoru navedel o absolutistični in ustavni monarhiji ter o republiki navedel primer, da je prva podobna piramidi, ki je spodaj široka, potem pa vedno ožja, na vrhuncu pa je ogromen kamen, kjer je kralj, pri nas Srb, podložno kamenje pa kmetištvo; kadar se to premakne, pade piramida in kralj. Kmetijska republika, je rekel Radić, je pa podobna narodnemu kolu, kjer se drže vsi skupaj. Koncem govora je zahteval diktaturo kmetištva in ustanovitev hrvatske kmetijske republike.

Shod v Galdovu.

VIII. Tu je Radić dne 21. marca t. l. govoril o Rusiji, rekel, da uradniški ničesar ne delajo, temveč da hodijo samo na zabave in v gostilne, urad pa jim je deseta brigada; sodnije so za nič, da so hajduško fiškalski, za nič da je tudi sedanja uprava, da so meščani, ki izrabljajo kmete, popolnoma nesposobni voditi državne posle, vsled česar mora kmetištvo prevzeti vso oblast v svoje roke, na sodnjah da je treba postaviti kmete za kontrolo, v upravo pa izsolane gospodarje in vso gospodo presejati tako kakor so jo v Rusiji, kjer so generali in ministri pometali ceste, kar je lahko tudi pri nas. O državnih oblikah je odločala šele konstituenta, in vsak bo vprašan, ali hoče kraljevstvo ali republiko. Tam ne bo majoriziranja, nego bodo odločevali posebej Srbi, posebej Hrvati, posebej tudi Slovenci. Mi (Hrvati) pa smo za hrvatsko kmetijsko republiko in če bodo za republiko tudi Srbi in Slovenci, naj bo federativna republika, če pa hočejo Srbi kraljevstvo, naj jim bo kralj blagoslovljen, naj ga imajo. Kmetištvo hrvatsko naj bo torej složno, da čim prej prevzame v roke vso državno oblast in ustanovi svojo republiko. — S temi besedami, pravi obtožnica, se je javno pripravljalo izdajalstvo podvzetje, da se del države SHS odtrga od drugih delov (§ 87. a. b. k. z.), z govori pod VI., VII. in VIII. je zasmehoval in prezirljivo obrazlagal ustavno pravo vladajočega kralja in obstoječo obliko vlade in pod VIII. je javno pozival in rval na nepokorščino proti vladnim oblastem in odredbam, hvallil dela, ki jih zakon smatra za kaznive, zasmehoval naredbe iz zakonov in ščeval kmete proti meščanstvu, proti uradništvu itd., s čimur je zagrešil zločin zoper domovino in vladarja po §§ 90., 91., 92., 102. kaz. zak., kar se vse kaznuje po § 90. II. st. § 91. V., 92. in 103. kaz. zak. z ozirom na § 69. sl. b. oziroma na § 22. in 24. kaz. zak.

(O poteku razprave bomo poročali.)

Citajte! **Širite!**
= NAPREJ =
edini socialist. dnevnik slovenski.

Strokovni pregled.

»Bratovščinski socializem« pri Angležih.

Misel tega »bratovščinskega socializma« stremi za tem, spraviti v sklad osebo svobodo s socialno obveznostjo, nadomestiti hoče skratka slepo stremenje za osebnimi pridobitvami z veseljem do dela za blagor skupnosti. Predbojevnika te ideje sta G. D. H. Cole (knjiga »The World of Labour«) in Bertrand Russell (knjiga »Roads to Freedom«). Angleško stavbinstvo je v zadnjem času začelo praktično uresničevati to misel. Po raznih krajih se snujejo stavbinske bratovščine (družbe), ki bodo v kratkem strnjene v eno samo tako družbo. V Manchesteru je n. pr. taka bratovščina že prevzela v svoje roke zidavo hiš. Cilj skupne dejelne stavbinske bratovščine je, vse stroke, ki pridejo v poštev pri zidanju hiš, združiti, da se takoj prične zidati to, kar ljudstvo potrebuje in mu je v korist. Sedaj snujejo stavbinsko bratovščino v Londonu; štela bo okoli 50 do 60 tisoč delavcev. Prve in glavne naloge teh bratovščin so: Preskrbeti vse potrebne delavce za zidavo cenih hiš; opravljati vsa zidarska, plesarska in zidarsko podjetniška dela, preskrbeti ves gradbeni material, pritegniti k delu tehniko, mehanikarje in upravno zmožne ljudi in sploh vse, ki bi radi sodelovali. Akcija je nekaj veličastnega. Vodi jo bodo strokovne organizacije, zastopniki in vodje bodo voljeni od delavcev.

To naj bo kratak primer, da so angleške strokovne organizacije nastopile novo pot boja. Dočim so doslej smatrale za svojo glavno nalogo, približevati svojim članom materijalne dobrine, bodisi v mezdah ali delovnih pogojih, in braniti, kar se je že doseglo, da to še ne zadostuje, temveč da je nujno potrebno delavstvu dati svobodo in samoodločevanje; in to hočejo dati sedaj v starih družabnih oblikah, kakor je zgoraj opisan primer o stavbinski stroki.

Napredek avstrijskih strokovnih organizacij.

Po prevratu l. 1918. je število članov avstrijskih strokovnih organizacij znatno naraslo, naraščalo pa je tudi še celo leto 1919. Po poročilu strokovne komisije na Dunaju štejejo letos strokovne organizacije ogromno število 878.381 članov, kar znači, da je na novo pristopilo 115.573 članov ter da je število od l. 1913. sem za 46.000 večje kakor je bilo v vsej bivši Avstriji. V resnici je število strokovno organiziranih delavcev še večje, ker je strokovna komisija štela samo one člane, ki niso s plačilom prispevka zaostali dalj kot 52 tednov. — Naraslo je število vseh različnih strokovnih organizacij. Zveza vrtnarjev, ki je prej imela 145 članov, jih ima sedaj 2200. Unija rudarjev se ponaša z 10.000 novo pristopivšimi člani. Organizacija kamnoseških delavcev ima 1300 članov več. Juvelirji, zlatarji štejejo 2470 članov. Število članov masinstov in kurjačev se je več kot podvojilo; ravno tako tudi število organiziranih lesnih delavcev. Tekstilna stroka ima 85.000 članov, zveza krojačev in krojačic 12.000, čevljarjev je na novo pristopilo 9560, peki so se strnili v skupno organizacijo živilskih delavcev, ki je sedaj zelo močna. Hotelski, gostilniški in kavarniški uslužbenci imajo svojo, 28.088 članov brolečo organizacijo. Delavstvo kemične industrije, ki je imelo prej le 17.617 organiziranih članov, jih ima sedaj 60.000. Stavbinsko delavstvo beleži 30.000 novo pristopivših članov. Opekarji štejejo 4000 članov; knjigovezi imajo za 50 odst. več članov. Drž. zveza bančnih in hranilničnih uradnikov izkazuje 2000 članov več, centralna zveza trgovskih nastavlencev pa ima za 40000 več članov. Zveza industrijskih nastavlencev, ki je pred vojno imela 5000 članov, jih ima sedaj 46.676. Zveza poštnih nastavlencev, ki se je ustanovila šele po prevratu, šteje že 70 odst. vseh poštnih nastavlencev. Število železničarjev, strokovno organiziranih, se je še več kot izenačilo s številom članov bivše skupne organizacije v Avstriji pred l. 1918. Zveza trgovskih in

transportnih delavcev razpolaga s 55.000 člani. Poleg naštetih je še mnogo manjših strokovnih organizacij, ki so nastale šele po vojni in že kažejo lep napredek. — Od l. 1919. je bilo glavno stremenje vseh teh strokovnih organizacij, da se izboljša vsled neznošnih razmer gromotni položaj delavstva potom zvišanja plač in priznanja draginskih doklad. V tem oziru so se dosegli naravnost razveselilvi uspehi. Železničarji so si izvojevali tudi še to-le: Udeležitev osemurnega dela za različne službene kategorije, imenovanje poduradnikov za uradnike, služabnikov za poduradnike v celih vrstah službenih skupin, definitivno nameščenje mnogih, doslej dlnarskih delavcev po tri- do petletnem službovanju, namesto dve in pol- ali večletne avanzačne dobe na višje plačilne stopnje se je uvedla dvoletna avanzačna doba. Za delavce so se dosegle tudi temeljne plače in še mnogo drugih stvari, ki pa jih tu ne bomo navajali, ker bi bilo mnogo preobširno. — Zveza kemičnih delavcev je n. pr. dosegla, da so se plače delavcem zvišale v skupni vsoti za 13 milijonov 832 tisoč. Živilsko delavstvo je sklenilo 123 pogodb in znaša zvišanje plač 87.428.000 K letno več. Tekstilno delavstvo je doseglo zvišanje plač skupno za 50 milijonov itd. itd. Koliko so strok. organizacije pomagale svojim članom tudi drugače, n. pr. v stiskah ali brezposelnosti, ni treba omenjati. — Izvestilo avstrijske strokovne komisije, kakor smo ga ravnokar tu podali v kratkem eksceptu, je pravi kulturni dokument avstrijskega delavstva, ki znači o velikem napredku strokovno organiziranega proletariata v vsakem delu. Zavednost tega delavstva se je, kot kažejo ogromne številke, silno povzpela. Delavstvo je kulturno napredovalo. Našemu jugoslovanskemu proletariatu in posebej še slovenskemu delavstvu moremo tem potem le priporočati, da se zamisli vsa ta dejstva in potem tudi ona pokaže svojo moč. Tudi naše delavstvo je napredovalo, vendar pa ga čakajo še mnoge dolžnosti.

Politični pregled.

† Kancelarparagraf in »Večerni list«. — »Neodvisen« dnevnik, to se pravi: od resnice, hčerke božje, neodvisen dnevnik »Večerni list« dože nekaj tednov vodo s kancelarparagrafom. Včeraj pa je zapisal, da je kancelarparagraf padel — v vodo. Ni čuda. Vemo pa, da mu je strašno žal zato, ker klerikalci so si pač najbolj želeli — kancelarparagrafa, da bi mogli vpiti, kako so zatrpani in teptani. In jo! — sedaj je to padlo vse v — vodo!

† Nad državno avtoriteto. »Slovenec« je pod tem naslovom v včerajšnji številki priobčil notico, ki je neresnična od prve do zadnje vrstice. Shod v Kočevju je bil po mnenju zaupnikov jako dobro obiskan; ako bi klerikalci imeli take shode v Kočevju, bi pripovedovali o ogromnih množicah! Po koncu shoda je pač ostalo okrog 15 so-drugov, ker se je vršila po shodu posebna konferenca tamošnjih funkcionarjev. Da je kdo »strastno napadal političnega uradnika« na shodu, je navadna klerikalna laž, kakor je sploh lažljiva in neresnična cela notica. Ako »Slovenec« misli, da je prav, če se obsodi uboga delavca na pet mesecev zapora in 10.000 K kazni, ker se je zagrešil proti »predpisom o zborovanjih«, potem seve kaže jasno: kaj čaka neklerikalne ljudi v klerikalni državi. Teror je, če se človeka po nedolžnem obsodi, ako se človek pritoži proti krivicam, ki so se nedolžnim ljudem zgodile. — Anton Kristan.

† Državni proračun in železnice SHS. »Hrvat« piše: »V državnem proračunu, ki bo prihodnje dni predmet razprav v nar. predstavništvu, se predvideva tudi odstotno povišanje cen železniških kart, da se pokrijejo stroški železnic. Med tem pa nam je znano, da gospod Korošec ni noben štediljivec, kadar gre za strankarske interese njegove stranke. Znano nam je, da se je po vseh gimnazijah nagovarjalo dljake, da gredo na orlovski kongres v Maribor, ter da se jim je v to svrhu ponujalo brez-

plačne železniške karte za ta izlet. Treba je pri tem pomisliti, da je orlovska organizacija popolnoma strankarska institucija. To se torej pravi v škodo države favorizirati svojo stranko, kar je nedopustno.«

† Značilno za klerikalno politiko. V nekem madžarskem listu čitamo sledečo: Na seji madžarskega parlamenta z dne 23. m. m. je tajnik krščanskega socialnih strok. organizacij, Jožef Szabo, predložil dva predloga za boljšo oskrbo in boljše plače delavstvu. Toda klerikalci so se kompaktno dvignili proti temu dvema predlogoma in so kričali: »Ne rabimo nobenega, pa tudi krščanskega boljšeživzma ne!« Isti seji pa se je tudi zgodilo, da je ostro ožigosal grof Pallavicini postopanje vlade, ki podpira kapitaliste. Interpeliral je proti dovoljenju vlade, da sme blagovno-prometna družba izvažati žito s 100 milijonov kron dobička. Delavcem torej niti skorjice kruha kapitalistom pa 100 milijonov! To je bilanca klerikalne politike!

† Predsednik Masaryk je sankcioniral zakon o odkupu vojnih posojil in o razpisu četrtga državnega posojila.

† Demokratični konvent je izvolil za predsedniškega kandidata Združenih držav Coxa.

Burna seja italijanske zbornice.

Proti militarizmu.

Listi poročajo iz Rima da je po govorih nekaterih radikalcev, ki so izjavili, da pogrešajo v Glolitijevem programu točnejši izjav o vnanji politiki, govoril general Di Giorgio, poslanec liberalne stranke, o ureditvi vojske. Po njegovem mnenju je glavna napaka Bonomijevega načrta za preureditev vojske ta, da je provizoren, ker da treba imeti v sedanjih vojnah veliko silo na razpolago v času izbruhov sovražnosti. Obramba države mora temeljiti na vojnih izkušnjah in zato se mora uvesti sistem »oboroženega naroda«. Govornik ni mogel nadaljevati svojega govora, kajti na strani socialnih demokratov je nastal silen hrup, iz katerega so se slišali samo klici: »Morilec! Morilec ne sme govoriti!« Prišlo je do manjših spopadov med posameznimi skupinami in šele, ko je velik del socialnodemokratskih poslancev odšel v znak protesta iz dvorane, je mogel Di Giorgio nadaljevati svoj govor, v katerem je poudarjal, da je treba revidirati sestavo vojske in izčistiti, zlasti iz častniških krogov one elemente, ki so zapleteni v razne skandale, kakor so dokazali zadnji dogodki. — Glede jadranskega vprašanja je izjavil, da se še ni približalo rešitvi. Priznava, da bi bila mogoča rešitev, ki jo je zastopala takozvana »stranka odrekovanja«, predstavljati dobro rešitev, samo če bi se res moglo doseči, da bi Italija imela ob svojih mejah prijateljske narode. Da se doseže ta cilj, je dejal Di Giorgio, bi se bila vsa italijanska zunanja politika za vojne morala voditi v drugačni smeri in predvsem bi se moralo zavzeti drugačno stališče proti Jugoslovanom. Sedaj pa iznašajo Jugoslovani nasproti našim spravljivim namenom vsak dan nesprejemljive zahteve, ki imajo značaj podjarmljenja. Evropa bi bila gotovo izšla mirna iz vone, če bi ne bila v versailleski pogodbi prevladala nasilna načela pri določevanju meja raznih držav. Potrebno je torej, da se napake one pogodbe odpravijo. Pri reševanju jadranskega vprašanja se ne sme pasti v iste napake. Italija mora imeti na Jadrano dobra vojska jarmstva, ker vojna je dovolj dokazala, kako važnost imajo za Italijo, ki s svojo veliko mornarico ni bila kos majhni avstrijski mornarici, ki se je opirala na izvršne strategične točke. Ako se mora kaj popustiti, naj se popusti samo tedaj, če to zahteva višja in nepopustljiva sila. Odložitve rešitve tega vprašanja ne more nikakor škoditi koristim Italije, četudi lahko povzroči velike kanske žrtve. — Kar se tiče albanskega vprašanja, je izjavil, da odobrava program vlade. Treba pa je, da se ne oskrni čast italijanske zastave v Albaniji in da zavez-

narečju. Doma je iz Perthse grofije, seveda na jugu, druga sestrinja njegove žene ima za moža brata župnika iz Kildrumije; vidite, kako je navezan na Drumtochtli«.

»Rekel je, je, naj ga šteje med svoje prijatelje, ker je sedaj med tujci, naj pošle ponj, če bode v neprilikah, in Lili trdi, da sta se ji vrnila ta popoldan v srce uteha in radost. Morete povedati sosedom, da se ji godi v Londonu dobro. Izreka svoje spoštovanje Drumsheughu, a Jakobu Sontaru povelje, da Lili po njem povprašuje.«

Ko je pošni odšel, je prebirala Marija zadnje odstavke v pismu še enkrat polagoma samo zase.

»Duhoven je molil za vse vrste ljudi, a ona prošnja, mislim, je bila za nas, babica: »Pomni na vse, za katere so njih prijatelji v skrbeh.« — Tu je počakal pol minute. Lahko bi bili slišali pasti iglo, a laz sem pristavila natihno: »Karlik.«

»Ne žalostite se preveč radi njega, a ne obupajte; on je mlad in nepremišljen, mogoče, da se brzo pobiljša.«

»Od svoje plače sem prilhanila pet liber, ki vam jih obenem v pismu pošiljam, zakaj nočem, da bi vedeli na pošti o naših razmerah.«

»In če bodete pisali Karlu, priložite mu libro, kot spomin od njegove sestre. Ostale štiri dajte na dolg v Muirtownu.«

Ne smete si misliti, da se preveč ženem in da si odtrgavam. Celo leto sem izdala šest liber za obleko in neke malenkosti, tri za cerkev, a osem mi jih je ostalo za dolg.

Ko splašave zadnji kraljar Karlovega dolga, vam kupim v Londonu najlepšo črno svilno, in če bode le količkaj mogoče, pridem poleti na proslavo svetve večerje, in skupaj pristopke k mizi gospodov!.

»Dve pošteni ženski« je dejala Marija sama pri sebi, »ali on ostane ničvrednej — in vendar, če bi sedaj stopil čez prag, dala bi mu obleko s telesa, in Lili tudi — samo da bi mu pogledala v oči in slišala njegov glas!« (Dalje prih.)

Tinja:

S promenade.

V maju je bilo, mogoče pred leti ali lani ali letos. Kostanji so cveteli, v zraku je dišalo po svežosti in sonce je razsipalo tenke, ostre žarke, da je tu i tam zažarel cvet v rdečebel barvi, da so tu i tam zablesteli listi kovinasto, svetlozeleno. Kostanji so stali ponosni, mogočni in praznični. vsi lepo uravnani, simetrično avr-

ščeni, kot bi delali špalir širokim belim cestam, ki so se vile v njihovi senci. In pod temi kostanji, po teh svetlih cestah se je zibala množica počasi in lahno, kakor se ziblje lahen val vzmernjen od mehkega vetrčica. Množica, vsa lepo in dišeče opravljena se je šetala, promenirala ob mehkih akordih močnega orkestra in se polagoma razvrstila v pare. Pa lepo so bili razvrščeni ti pari: gospod z gospo, mladenič z mladenko, gospodje z rožami v rokah, gospe in gospodične pa z rdečimi vrtnicami na prsih in belimi ob pasu.

Hi kostanji so cveteli in sonce je sijalo in pari so promenirali roko v roki in svile obleke so šumele in črevelčki rumeni in beli in lakasti so se svetili, ustna in lica danes vsa mlada so se smejala in ženski vratovi, globoko dekoltrirani so se belili in različni parfumi so se mešali v zraku z aromo kostanjev in jo oskrnjali.

Godba pa je ritmično prehajala iz mehkih akordov in vedno in vedno naraščala in se izlila v šumeče, močne, prešerne poskočnice, da je valovalo ozračje, da so v plesu zračni valovi zavijali visoke bele hiše, da so močni godbini zvoki priplesali do siromašnih stanovanj, da so trkali lahno na njihova okna, zaletljivo pošepetavali in

vabili siromake na promenado. »Pa kako bi šli, ko ni niti obleke; pa kako bi šli mi obrabi vsi zgledevali, ko bi se nad našimi od dela trdimi rokami zgražali; pa kako bi šli, ko ni niti obleke; pa kako bi šli mi delavni med praznične, težaki med gospodo!« Pa niso šli, ostali so doma v svojih revnih stanovanjih, siromašni med siromašnimi in tudi svojih otrok niso pustili od doma.

Godba na promenadi je pa divje igrala, zvoki orkestra se niso menili za siromake, plesali in igrali so se dalje, kot bi se ničesar ne zgodilo in gosposki pari so promenirali. — Na sredi promenadnega prostora, križišču, kjer je peljala osem cest na vse strani, so se ti pari ustavljali in gledali ob kandelabru sedeče ženske. Sam bogvedi odkod in kedar sta se vzeli ti dve ženski, ki sta bili rujavega trdega obraza, nagubanoga čela, trdih, tresočih rok. Obe sta bili zaviti v slabe ponošene cunjce, obe sta sedeli ob kandelabru kot dve mumiji; eni je drsel med prsti rožni venec in njena ustna so šepetala tiho molitve, druga, in ta je bila slepa — je pa urno tipala s tresočim roko po beli polji in brala z monotonim, polojčim glasom iz Cankarjevega »Za križcem«: »Ne ozrite se v prokletstvo

in trohobno, vsi vi tisoči in milijoni, ki ste koprnili z menoj!« Vsi vi ponižani in užaljeni, vsi vi zasluženi in obremenjeni — zdaj, ki je naš dan, poite hopena in aleluja! Iz bičanja in iz križanja, iz sramote in trpljenja je vzrasel naš dan, do nebes se je povzdignil naš križ — polje mu hozana in aleluja! — Slepa ženska je brala dalje monotono, pojoče in kmalu je ostala sama s svojo družico, brez gledalcev, brez poslušalcev, revna kot je prišla: kajti prijetneje je poslušati valčke vse seke godbe in prijetneje se ozirati po mladih parih. — Slepa je brala, in pari so promenirali in sredi stavka jo je njena sodružica prišla za roko in ji šepnila: »Pojdiva, tu ni ničesar!« In šli sta — brez daru kot sta prišle — s sramoto in bolečino v srcu, hitro, tiho, nemi, kjer je bila najmanj ljudi. Še-le doma ji je njena spremielavka šepetale in boječe vzdihnila: »Draga moja, tudi jaz bi bila danes rada brez oči, veš slepa kakor si ti...« ni mogla dalje govoriti, obe sta se zlokali, tiho plačali — a na promenadi so pa cveteli kot stani in sonce je sijalo in godba je igrala in pari so promenirali roko v roki in ustna in lica vsa mlada in sveža so se smejala.

Izletniški vlak na Koroško. Na progi Maribor, glavni kolodvor Grabštain bo vozil počenši dne 11. julia do preklica vsako nedeljo in praznik izletniški vlak. Vlak bo od

Maribor ob 9.20, iz Bistrice ob 9.39, iz Ruš 9.46, iz Fale 9.55, iz Sv. Lovrenca na Pohorju 10.04, iz Brezna 10.21, iz Vuhreda 10.34, iz Vuze 10.45, iz Dravograda 11.59, iz Guštana 11.20, iz Prevali 11.29, iz Pliherka 11.59, iz Velikovca 12.20, in bo prihajal v Grabštajn ob 12.40. Iz Grabštajna bo odhajal vlak ob 21. uri, iz Velikovca 21.28, iz Pliherka 21.54, iz Prevali 22.17, iz Guštana 22.24, iz Dravograda 22.42, iz Vuze 22.57, iz Vuhreda 23.08, iz Brezna 23.21, iz Sv. Lovrenca na Pohorju 23.34, iz Fale 23.43, iz Ruš 23.50, iz Bistrice 0.02 in bo prihajal v Maribor ob 0.20. — Izletniki bodo imeli 50 odstotni popust vožnih cen v vseh razredih in relacijah pri vožnji tja in nazaj. Za enosmerno vožnjo velja normalna pristojbina. Izletniki iz krajev ob progi Ljubljana-Maribor imajo na ta izletniški vlak lepo zvezo, in sicer z vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 4.15 zjutraj.

Begunišči: Znamenita flora na Beguniščici v polnem cvetu! Vilfanova koča 1517 m — 2 in pol ure iz Beguni ali Pelič — je oskrbovana. — Prečkanje, od Vilfanove koče proti planini Preval (Tržič) je vsled zgoraj navedenih se ovac, ki prožijo kamenje opasno. Bolje: Od Vilfanove koče na vrh Beguniščice in iz vzhodnega grebena Beguniščice navzdol na planino Preval in Tržič. Lepa kombinacija je tudi iz zapadne škrbine pod vrhom Beguniščice severna meli in

po nili v Zeleniču v pastirski koči, odondot na sestop levo v Zirovnico ali desno v Tržič.

Knjižnica dnevnika „Napreje“.

II izšla je druga izdaja II

Komunističnega manifesta.

Spisala Marx in Engels.

Cena 2 K, s poštnino 2-40 K. Naroča se v upravnistvu „Napreja“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Priporoča se, da se denar za brošuro pošlje naprej radi nepotrebnih poštinskih stroškov.

Vpošljite zaostalo naročnino za „NAPREJ“, da se vam njega pošiljanje ne ustavi.

Novo!

Ravnokar je izšla zanimiva brošurica Naša gospodarska in soc. vprašanja.

Spisal Abditus.

Cena K 4—, s poštnino K 4-20. Naroča se v upravnistvu „Napreja“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Izdajatelj: Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik: Jak. Vrhovec.

Električna bakrena žica GH

prvovrstno izolirana

na originalnih klopčih (špulah) popolnoma nova se odda v vsaki množini.

Cena izredno zmerana.

Vpraša se v upravi NAPREJA pod št. „50“.

Inserirajte v „NAPREJU“.

Najnižji tarifi!

Največji popusti!

Pozor!

Naznanjam, da sem otvoril prvo jugoslovansko stolpno urarsko delavnico. Priporočam se pa tudi za vsa druga urarska dela.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Seliškar, Ljubljana, Pot v Rožno dolino št. 10.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 1.

Interesna skupnost s hrvatsko eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

KUPUJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd.

ESKONTIRA: menice, terjatve, fakture

Brzojav: ESKOMPTNA.

DAJE: kredite in predujme na blago, efekte itd.

IZDAJA: akreditivne na vsa tu in inozemska mesta.

POSPEŠUJE: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Int. telefon št. 146.

Izjava.

Jaz, Ana dr. Herzog, vdova po bratovsko skladiščnem zdravniku v Trbovljah, preklicujem s tem obdolžitev, s katero sem popolnoma neosnovano in po krivem dolžila Milko Zupan, rudarjevo hčer v Trbovljah, tatvine zlatega prstana, obžalujem svoje nepremišljeno dejanje ter zahvaljujem Milko Zupan, da je ustavila že vloženo zasebno obtožbo. Tudi poravnam vse tozadevne stroške kazenskega postopanja in zastopniške stroške.

Ana dr. Herzog.

Stampilje

iz kavčuka in kovin

Katalog franco

Pečati Šablone

Klišeji za tisk

Vzvodne tiskalnice

Modeli za predtiskanje perila itd.

Novo! Datum-stampilje lastnega izdelka.

ANTON ČERNE

graveur

Ljubljana, Dvorni trg 1

Po znižani ceni došla nova dvokolesa z raznovrstno pnevmatikom, posebej plašči, gračna čreva in vsakovrstni deli za dvokolesa in razne stroje. Vzamejo se tudi stara dvokolesa in stroji v račun.

F. BATJEL, LJUBLJANA, Stari trg št. 28.

Proda se

parni kotel

za kuhanje krme za živino in 20-30 stoječih hrastov razne debelosti. Polzve se Kladezna ulica št. 20 Ljubljana.

Iščemo

tajnika,

ki bi bil zmožen voditi tudi pevski zbor. Ponudbe sprejema uprava „NAPREJA“ pod „Tajnik“.

Prvovrstna

KOLESA!

plašče, cevi in vse potrebščine za kolesarje se kupijo pri

Ign. Vok

Sodna ul. 7 Ljubljana Sodna ul. 7

Miši, podgane, stenice in ščurki

ter ves mrčes mora poginiti, če se uporablja moja preizkušena najboljša in povsod hvaljena sredstva, kakor: za poljske miši 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke 10 K, a posebno močna vrsta 20 K, posebna močna tinktura za stenice 10 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 6 in 12 K, tinktura proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 6 in 10 K, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 10 K. — Pošilja po povzetju: Zavod za ek-sport M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3.

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela tvrdka R. Stermecki v Ljubljani

in sicer volne, čerjve, tiskanine, etamina, batista za ženske obleke, suknja, kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, klota, cvilha, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja, zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Razen tega, vedno velika zaloga lastnega izdelka: suknj, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek, po zelo nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski zbirni, pristno ročno delo od lastnih čevljarjev.

Ilustrovani cenik zastoji! Na debelo samo v I. nadstropju

VELETRGOVINA R. STRMECKI CELJE ŠT. 314, Razpošiljalna Slovenija.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadrušnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročtvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban 178.

Konsumno društvo za Slovenijo

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo ima sedaj nad 17.000 članov. Po zadnjem računskem zaključku znašajo društveni skladi:

rezervni sklad K 42.831-65

dispozic. sklad K 21.007-61

deležni sklad K 303.022-94

bolniški sklad K 83.411-16

pogrebni sklad K 1.000—

Društvo izplačuje zaostalom po umrlih članih pogrebno podporo, bolnim članom, bolniško podporo.

Društvo ima 35 prodajal in sicer sledeče:

Ljubljana, Sp. Šiška
Glince pri Ljubljani
Rožna dolina pri Ljubljani
Ljubljana, Bohoričeva ulica
Ljubljana, Krakovski nasip
Ljubljana, Sodna ulica
Tržič na Gorenjskem
Križe pri Trzinu
Sv. Ana pri Trzinu
Sava-Jesenice
Jesenice (pri Ferjancu)
Koroška-Belf, Javornik

Mojstrana
Kranjska gora
Gorje pri Bledu
Radovljica
Borovnica
Kamnik
Litija
Radeče-Zidanmost
Celje
Store pri Celju
Sotanj
Rogaška Slatina

Pragersko
Maribor
Ruše nad Mariborom
Pala pri Mariboru
Št. Lorenc na Pohorju
Guštanj
Prevalje
Mežica Koroško
Črna I.
Črna II.
Pliherk

Hranilni oddelek

društva obrestuje hranilne vloge po 4% oziroma 4 1/2%. Hranilne vloge se vlagajo in izplačujejo v vseh zgoraj navedenih društvenih prodajalnah, kjer se dobijo tudi vsa potrebna pojasnila.

Kot član pristopi lahko vsak. Pristop znaša K 1— delež K 100—

Pisarna: Ljubljana-Sp. Šiška, Kolodvorska c. 208.

Pisma naj se pošiljajo pod naslovom: Ljubljana, poštni predal št. 13.

Tovarna Barva

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice: Maribor Gosposka ul. 38. Novomesto Glavni trg. Kočevje št. 39.

ZLATOROG MILO

je najboljša in najcenejša povsod za dobiti

Izdeluje kristalno sodo, sveče in toaletno milo. Prva mariborska tovarna mila Maribor.

Prvovrstni steklarski strokovnjak

popolnoma izvežban v vseh strokah steklarske trgovine več slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, se sprejme takoj.

V. Abela dediči, Hrastnik.

Mariborska eskomptna banka, Maribor,

Tegetthoffova ulica 11

Podružnici: MURSKA SOBOTA in VELIKOVEC

prevzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.